

později podáním žaloby projevila souhlas s převzetím dluhu (§ 1405 obč. zák.) nedovolala smluveného sudiště. § 1408 obč. zák. potvrzuje v první své větě správnost tohoto názoru. Nezáleží na tom, že původní osobní dlužníci nepoužili výhody, poskytnuté jim druhou větou tohoto paragrafu, ježto tím nebyl dotčen právní poměr stran (srv. Sb. n. s. čís. 2971). Z toho, co uvedeno, plyne, že rekursní soud neprávem odmítl žalobu, opírající příslušnost zemského soudu v Praze ohledně Františka R-a o § 104 j. n., i bylo proto k dovolacímu rekursu žalobkyně ve věci samé změněno napadené usnesení soudu rekursního a obnoveno usnesení prvního soudu.

**Čís. 4829.**

#### **Pozemková reforma.**

**Exekucním titulem při výpovědi ze zabraného majetku jest výpověď sama a nikoliv rozhodnutí soudní o ní. Proti exekuci vyklizením ze zabraného majetku dlužno uplatňovati nárok opoziční pouze na soudě, ale v řízení nesporném. Při tom dlužno ovšem dbáti i zásad exekučního řádu, jež jsou s to obstáti i při tomto stanovisku (na př. zásada koncentrační, zrušení exekuce atd.).**

(Rozh. ze dne 24. března 1925, R I 206/25.)

Vlastník zabraného majetku podal proti výpovědi z tohoto majetku žalobu dle §u 35 ex. ř. Žalovaný Státní pozemkový úřad vznesl námitku nepřipustnosti pořadu práva, ježto o opozičním nároku jest vzhledem k §u 35, odstavec druhý, ex. ř. rozhodovati úřadu správnímu totiž Státnímu pozemkovému úřadu. Soud prvního stolice zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl, přikloniv se k názoru Státního pozemkového úřadu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

#### **Důvody:**

K náhledu stěžovatelovu, že exekucním titulem při exekuci vyklizením vypověděné nemovitosti dle §u 20 (3) náhr. zák. není výpověď, nýbrž prý soudní opatření, buď totiž nařízení o doručení nebo, byla-li stížnost podána, rozhodnutí o stížnosti, nelze никак přisvědčiti. Není sice výpověď osobě hospodařící podrobena předpisům o výpovědi nájmu a pachtu, nýbrž jest, jak nejvyšší soud již mnohokrát vyslovil a doložil, výpověď svého druhu, pro kterou platí jen předpisy náhradového zákona (§§ 12—25), jež, pokud obsahují mezery, musí se doplniti z ducha svého vlastního a nikoli z předpisů civ. soud. řádu o výpovědi nájmu a pachtu, než nicméně obojí výpovědi mají tolik a tak podstatně společného a zase tolik a tak podstatně různého, že jednak jest mezi nimi jistá shoda, jednak však zase značná různost, takže ustanovení o výpovědi z hospodaření lze často správně pojmuti a vystihnouti teprv tehdy, porovnájí-li se s předpisy o výpovědi nájmu a pachtu a seznají se shody i rozdíly. Při výpovědi nájmu a pachtu má se věc tak, že se sice soudní výpověď doručuje vypovězenému s příkazem vyklizovacím (§ 562 c. ř. s.), nicméně exekucním titulem jest dle výslovného předpisu §u 1 čís. 4 ex. ř. nikoli tento soudní

příkaz, nýbrž výpověď sama, předpokládajíc ovšem, že nebyly proti ní podány námitky. Totéž platí dle téhož Šu 1 čís. 18 i o výpovědi mimo-soudní, při jejímž doručení soud vůbec nespolutupůsobí a tudíž ani vyk-lizovacího příkazu nevydává (§ 565 a násl. c. ř. s.). Byly-li podány ná-mítky proti výpovědi, ať soudní nebo mimosoudní, jest sice exekučním titulem nikoliv výpověď, nýbrž rozsudek o ní vydaný (§ 1 čís. 1 ex. ř.), pokud se týče smír o ní uzavřený (týž § čís. 5), avšak to jest rozdílem spíše formálním, neboť v podstatě jest to zase jen výpověď, protože dle Šu 572 c. ř. s. rozsudek vyslovuje, zda se výpověď uznává účinnou, či zda se zrušuje. Nicméně má prohlášení rozsudku za exekuční titul jakýsi důvod pro sebe v tom, že výpovědní lhůta může v čas rozsudku býti již uplynulá a zákon stanoví dle toho, zda uplynulá jest či nic, různou lhůtu vyk-lizovací (§ 573 c. ř. s.) a nařizuje, by tato vyk-lizovací lhůta byla v rozsudku vyslovena (§ 572 c. ř. s.), takže rozsudek neomezuje se jen na výrok, zda se výpověď v platnosti zachovává, nýbrž přičiňuje i svůj výrok vlastní, pro exekuci rozhodný. Ale při výpovědi osobě hospodařící dle Šu 12 a násl. zák. náhr. má se i v tomto kuse věc podstatně jinak: do výpovědi, která se sice soudem doručuje, ale prostě, aniž by soud vydával k ní nějakého příkazu (§ 18 náhr. zák.) přípustna jest ovšem stížnost, již lze námitky uplatňovati, avšak soudní rozhodnutí o stížnosti té vyslovuje toliko, zda se stížnosti vyhovuje čili nic a výpověď tudíž v platnosti zachovává čili nic, nepřičiňuje se však ani v případě zachování žádný další soudní výrok, obsahující nějakou disposici ohledně vyk-lizení, zejména tedy výrok Šu 572 c. ř. s., že a kdy osoba hospodařící jest po-vinna nemovitost vyk-liditi, kterýž jedině, jak doličeno, odůvodňuje, by se za exekuční titul prohlásil místo výpovědi rozsudek. Proto také jest dle Šu 20 (3) n. zn. zák. náhr. titulem vždy jen výpověď (slova: »když vý-pověď nabyla právní moci a uplynula lhůta výpovědní«). Právní moci výpověď nabývá, když stížnost do ní nebyla buď vůbec nebo včas po-dána, neb stížnost, včas podaná, byla pravoplatně zamítnuta. Iakkoli tedy soudní rozhodnutí o výpovědi tu jest, je vždy exekučním titulem jen ona a nikoli rozhodnutí, což ovšem znamená, že k exekučním titulům Šu 1 ex. ř. přibyl jeden další, nový, tam nezahrnutý a v čase sepsání exek. řádu ještě neznámý; výpověď Státního pozemkového úřadu z hospodaření dle Šu 12 a násl. náhr. zák. Je to nový titul a nikoli není zahrnut, jak se re-kursní soud mylně domnívá, v titulech Šu 1 čís. 10 (12) ex. ř. Neboť vý-pověď není rozhodnutím o soukromoprávních nárocích a nad to rozhodnutím správního úřadu neb jiného veřejného orgánu, jak čís. 10 výslovně předpokládá, ježto nárok státu na převzetí, o který tu jde, je veřejnopráv-ním a státní pozemkový úřad, o jehož opatření běží, ačkoli správním úřa-řadem jest, nevystupuje tu, jak se níže ukáže, vůbec v této své vlastnosti jako úřad, tedy také ne jako správní úřad, nýbrž jako strana a není ko-nečně výpověď jeho »rozhodnutím« t. j. nálezem úřadu jurisdikčním im-periem opatřeného o sporném nároku, nýbrž jednostranným prohlášením účastníka právního poměru. Co však se týče čís. 12, jde sice, jak řečeno, o veřejnoprávní záležitost, avšak není, jak již z právě vyloženého ply-ne, výpověď ani »náletem« vůbec, ani zvláště nálezem »správního úřadu«, jak číslo toto zase výslovně předpokládá. Jak nejvyšší soud již v rozhod-nutí čís. 2787 sb. n. s. na to podrobněji poukázal, dlužno při Státním pozemkovém úřadě rozeznávati, zda vystupuje jako strana či jako úřad

či dokonce v obojí vlastnosti zároveň, v kterémž případě dlužno obojí stránku přesně od sebe lišiti. Státní pozemkový úřad vystupuje jako úřad, rozhoduje-li sám o nárocích držitele zabraného majetku, na př. o nárocích na propuštění dle Šu 11 zák. nebo na vyloučení dle Šu 3 písm. a) téhož zák. nebo na ponechání dle Šu 20 příd. zák. a pod., nemůže však o tom býti pochyby, že vystupuje pouze jako strana, kdykoli přichází s návrhem, žádostí nebo vůbec podáním k soudu, by tento o návrhu rozhodl, žádost povolil, nějaké opatření učinil, neboť pak jest úřadem pouze soud: stát, pokud se týče správní úřad, který za stát a jménem jeho před soudem jedná, jest pouze jedním z účastníků (stran) právního poměru, o nějž v záležitosti té jde, a tudíž pouze účastníkem (stranou) i v soudním jednání, jehož předmět poměr ten tvoří. Není tu úřadem proto, že nemá tu žádného imperia, nýbrž podroben jest zrovna tak jako strana druhá jurisdikčnímu imperiu soudu. Aby Státní pozemkový úřad vystupoval před řádným soudem jako úřad, nesnášelo by se ani s postavením jeho jako správního úřadu, ježto každý správní úřad může podléhati jen svému úřadu nadřízenému nebo instanci, vykonávající nad ním správní soudnictví, což v poměru Státního pozemkového úřadu vůči řádným soudům nedopadá, ani s postavením soudu jako moci stojící nad účastníky poměru, před jeho jurisdikci vzneseného. Není-li ale Státní pozemkový úřad v záležitostech, patřících k příslušnosti řádných soudů, najmě tedy v záležitosti výpovědi a exekuce z ní úřadem, nýbrž toliko stranou rovnou co do právního postavení v zásadě odpůrci jako straně druhé, nemůže naň a na jeho výpověď užito býti předpisu Šu 35 odstavec druhý ex. ř., dle něhož odpor proti exekuci dlužno v případech, že exekuční nárok opírá se o některý z exekučních titulů, uvedených v Šu 1 čís. 10, 12—14 ex. ř., uplatňovati nikoli na soudě, nýbrž u úřadu, od něhož exekuční titul vyšel. Výpověď, o níž jde, jest sice exekučním titulem, jenž vyšel od Státního pozemkového úřadu, avšak Státní pozemkový úřad nevydal ji jako úřad, nýbrž jako strana, která i zde musí zrovna tak ze všeho rozhodování o sporném právním poměru (nároku) býti vyloučena, jako jest z něho vyloučen vypovídatel při výpovědi nájmu a pachtu, neboť nikdo nemůže býti soudcem ve své vlastní věci, a nemůže proto ani Státní pozemkový úřad sám rozhodovati o odporu, podaném proti jeho vlastní výpovědi. Právní řád byl by sám v sobě rozdělen, kdyby takovou samé ideí spravedlnosti odporující věc připouštěl. V tom tedy rekursní soud zásadně chybuje, že to připouští, neuvědomuje si ani, že Státní pozemkový úřad zde jako úřad nevystupuje. Dle toho bylo by dle Šu 35 odstavec druhý ex. ř. odpor uplatnění žalobou na soudě, u něhož povolení exekuce t. j. zde »provedení« její (§ 20 (3) náhr. zák.) navrženo bylo, avšak ani tento výsledek neuspokojuje a neodpovídá záměrům zákonodárce, najmě, pokud jde o uplatňování žalobou, tedy pořadem práva (v řízení sporném) jak tomu zase chce prvý soudce, k jehož vývodům doložiti dlužno, že v zdejším rozhodnutí ze dne 30. června 1924 č. j. R I 537/24 čís. sb. 4022 nešlo o otázku zde rozhodnou, zda sporný opoziční nárok uplatnění jest žalobou či jiným řízením, nýbrž o otázku, zda je omezení exekuce dle Šu 41 ex. ř. přípustno, a že mluví-li § 40 (2) ex. ř. o »pořadu práva«, neznamená to vzhledem k Šu 35 (2) ex. ř., dle něhož opoziční nárok uplatňuje se ne vždy zrovna u soudu, vždy řízení dle civ. soudního řádu. Neodpovídá to intencím zákonodárce, by se i zde odpor

prováděl pořadem práva, řízením pro svůj formalismus v poměru k řízení nespornému tak nepoměrně mnoho času vyžadujícím, kterým by se provádění pozemkové reformy zdržovalo, oproti čemuž pořadem řízení nesporného mohla by býti záležitost již ve věci samé s konečnou platností vyřízena, kdežto jde teprve o vyřízení předběžné otázky. Skutečně zákon sám neodkázal odpor proti exekučnímu nároku na pořad žaloby: pravíť § 20 (3) náhr. zák. pouze, že vyklizení a odevzdání vypověděných nemovitostí, tedy exekuci, provéstí jest dle exekučního řádu; k exekučnímu řízení však nenáleží spory, jimiž se exekuci odporuje, ty jsou a zůstanou řízením procesním, upraveným v civ. soud. řádě, nikoli v řádě exekučním, jenž upravuje toliko řízení exekuční. Zákon spory, jimiž se odporuje exekuci, spojil s exekučním řízením pouze na tolik, že je v §u 17 ex. ř. přikázal soudu exekučnímu, tedy jen v otázce příslušnosti učinil úchylku, nikoli v otázce řízení. Jestliže tedy § 20 (3) náhr. zák. upravuje toliko otázku, jak se provádí exekuce výpovědi, odkazuje na exekuční řád, zůstává otázka, v jakém řízení uplatní dlužno odpor dlužníkův proti exekuci, na př. tedy oposici, zda pořadem sporným či jakým jiným, naprosto neřešenu, a dlužno ji proto řešiti dle §u 7 obč. zák., jenž odkazuje na obdobu, nejprve na t. zv. obdobu zákona a potom podpůrně na t. zv. obdobu práva. Zde věc vyžaduje, poohlédnouti se nejprv naopak po období práva, a pak teprve po období zákona. Zákonodárce učinil si zásadu, by ve věcech, kde soudu přikázány jsou záležitosti veřejnoprávní, nebo kde aspoň zájem veřejný hraje důležitou roli, jednáno bylo v řízení nesporném. Tak jsou sice věci nájemní záležitostmi soukromoprávními, ale ve veřejném zájmu bylo, aby odpomoženo bylo bytové nouzi, pročež zákonodárce spory o výpověď z nájmu, jež do převratu prováděly se pořadem práva, přikázal řízení nespornému. Této zásady pak použil neúchylně ve věcech pozemkové reformy, o jakouž právě také jde i v tomto případě. Tak hned dle zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům všechny otázky sporné, ať rázu právního ať skutkového, řešeny býti musí v řízení nesporném a nějaké odkazování na řízení sporné (§ 2 čís. 7 nesp. pat.) nebo jeho výhrada (§ 18 tamže) jsou naprosto vyloučeny. Zákon o obnově drobných zemědělských pachtů přijaly tutéž zásadu a rovněž konečně i samo zákonodárství záborové, které také nezná pořadu práva, ačkoli z valné části agendu přikazuje soudům a v agendě té naskytují se na každém kroku sporné otázky právní i skutkové. Tím učiněn přechod k období zákona. Sám zák. náhrad. v starém i novém znění zná jen řízení nesporné jak v řízení výpovědním [§ 20 (1)], tak v řízení o stanovení náhrad [§ 46. (4)], tak v řízení rozvrhovém [§ 47 (1)], tak v řízení rozvrhovém [§ 47 (1)], ačkoli dobře ví, že i ve všech těchto případech vynoří se sporné otázky všeho druhu. Dle obdoby těchto zákonných předpisů jest tedy také řešiti spornou otázku, v zákoně výslovně nerozhodnutou, jakým řízením jest jednati o odporu proti exekuci, t. j. o nároku dle §u 35 ex. ř. a odpověděti tudíž, že dle samého náhradového zákona jest tu jednati výlučně v řízení nesporném, t. j. že nárok oposiční dlužno vznéstí pouhou žádostí u soudu exekuci provádějícího a soud ten že o žádosti té rozhodne, vyšetřiv dle předpisů §u 2 čís. 5 nesp. řiz. všechny závažné okolnosti a učiniv potřebná zjištění, aniž by směl k vůli nim věc dle §u 2 čís. 7 nesp. řiz. odkazovati na pořad práva, a že proti rozhodnutí jeho přísluší toliko stížnost v rámci §u 9 až 12 nesp. pat. Ovšem předpisů

ex. ř., jež při této zásadě ob stojí, dlužno dbáti, tak na př. že všechny námitky, jež exekut v čase podané žádosti uplatniti mohl, musí v ní pod následky průtahu býti uplatněny a že, bude-li žádosti místa dáno, má exekuce býti zastavena (§ 35, odstavec třetí a čtvrtý ex. ř.).

### Čís. 4830.

Na prodejní provisi trafikantovu lze povolití exekuci k uspokojení soukromoprávních pohledávek s výhradou, že soud, exekuci povolující, zpraví o soudním zákroku příslušný finanční úřad okresní.

Je-li trafikant válečným poškozcem, dlužno při povolení exekuce přihlídnouti též k §u 36 zákona ze dne 20. února 1920, čís. 142 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 24. března 1925, R I 224/25.)

Soud první stolice povolil firmě M. a P. proti trafikantu Josefu V-ovi exekuci zabavením a prikázáním k vybrání pohledávky, jež dle údajů exekučního návrhu příslušela dlužníku proti hlavnímu skladu tabáku na zaplacení 10% provise při odebrání předmětů státního tabákového monopolu. Rekursní soud exek. návrh zamítl. Důvody: Jest všeobecně známo, že 10% provise, poskytovaná trafikantům při odebrání předmětů tabákového monopolu záleží v tom, že trafikanti platí za předměty ty o 10% méně než činí cena předmětů těch při prodeji v drobném spotřebitelům; nárok trafikantů z této provise záleží z nároku, by jim byly tabákové výrobky účtovány o ona procenta levněji. To však není pohledávkou a z tohoto důvodu pohledávka vůbec vzejíti nemůže. Proto jest navrhovaná exekuce pro nedostatek předmětu exekučního neodůvodněnou, ježto nelze povolovati exekuci zabavením pohledávky, která prý vznikla tím, že povinná strana koupila od osoby třetí nějakou věc, neboť z koupě vzchází pohledávka (rozuměj pohledávka peněžitá) pro prodávajícího, nikoliv pro kupujícího. Nelze též říci, že recurs není odůvodněn proto, že povolená exekuce, když pohledávka neexistuje, jest bezpředmětnou a proto není straně povinné na újmu; účelem exekuce jest nucené provedení vymáhaného nároku; nelze tedy exekuci provéstí prostředkem nezpůsobilým a nutno již pro toto odůvodnění návrh označiti jako nepřipustný; k tomu přistupuje i úvaha, že by jinak, kdyby exekuce taková měla býti povolována, slušelo důsledně prisuzovati i náklady za návrh exekuční, třeba by nemohl nikdy vésti k uspokojení věřitelovu, což by bylo důsledkem nemožným.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, doplně řízení, znovu rozhodl o rekursu dlužníka.

### Důvody:

Dovolacímu rekursu nelze upřítí oprávnění. Dle dvorského dekretu ze dne 13. října 1844, čís. 84 sb. z. s. lze vésti exekuci na prodejní provise trafikantů k uspokojení pohledávek soukromoprávních s tou výhradou, že má soud, exekuci povolující, zpraviti o soudním zákroku příslušný finanční úřad okresní, by tento mohl učiniti po rozumu §u 32 súčtovacího předpisu ze dne 14. dubna 1840 příslušná opatření k zabezpečení eráru.